

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apere Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Vederile și convingerile masselor.

IV.

Că instrucția profesională în ce măsură mare poate să influențeze asupra inteligenței, lucru pe care educația clasică nu-l poate face absolut de loc, ne spune foarte frumos *Taine*, în cartea sa despre *regimul modern*, din care scot următoarele păreri:

„... Ideile se pot forma numai în împrejurime naturală și normală. Simburele lor își primește hrana dela nenumăratele impresiuni, pe cari și le câștigă omul tiner din constatările ce le face singur în fiecare zi, în atelier, la tribunal, în birou, pe mare, în spital, cu ocaziunea luării în privire a uneltelor de lucru, a materialului, a lucrărilor diferite, în prezența mușterilor, a muncitorilor, în cursul sevârșirii muncii și a întreprinderii, bine ori reu succese, costisitoare ori lucrative. Acestea sunt speciile constatări, pe cari le face ochiul, urechia, mâna, ba chiar și simțul mirosului, pe cari omul le acceptază în mod neferat, le preface apoi în internul său fără ca să știe, și le organizează astfel, ca ele mai curând ori mai târziu să-i dicteze o nouă combinație, simplificare, perfecționare, crutare de cheltuieli, ori chiar o nouă descoperire. De toate aceste prețioase contacte, de elementele acestora asimilabile și indispensabile, e despoiat tinerul francez, și anume, tocmai la etatea productivă. Șapte ori opt ani e închis într-o școală, care stă departe de experiența nemijlocită personală, chemată să-i facă cunoscută în mod clar și vizibil noțiunea lucrurilor și a oamenilor, împreună cu diferitele moduri de tratare a oamenilor...”

„... Cel puțin nouă din zece și-au pierdut vremea și osteneala, ani mulți din viață, și anume, anii productivi, însemnați, chiar decizatori! Să ne gândim la jumătatea, ori la două terțialități a celor ce se duc la examene, înțeleg pe cei relegați, și dintre cei admiși și diplomați iarăși la jumătatea, sau două terțialități a celor istoviți, a celor ce s-au omorât cu învățatul. Li se cere prea mult, când se presupune, că într-o anumită zi, fie din bancă, fie la tablă, pot să dea în curs de două ceasuri rapoarte vii în vreun ram al științei despre toate cunoștințele omenești. Și în acea anumită zi, în cele două ceasuri, tinerul cu adevărat a putut să presteze această muncă, dar nu va putea să o mai presteze peste o lună! Esamenul nu-l mai poate da și a doua oară! Cunoștințele mămoase și apăsătoare îi scap neîntrerupt de sub aripile ocrotitoare ale spiritului, și altele nouă nu lasă în loc. Forțele spirituale l-au parăsit, suctul dător de roade s'a uscat, omul e deplin dezvoltat și de multeori e om gata deș. Dacă și-a ales unul ca acesta vre-o ocupațiune și e căsătorit, va griji, ca neconținut să se învârtăască

în același cerc, se îngroapă în modestul său oficiu și se îngrădește astfel, că funcția și-o împlinește foarte corect, dar peste gardul fortăreței sale nu trece. Așa e în general rezultatul instrucției de astăzi. Intratele nu pot se ține echilibrul cu eșitele. Dar în Anglia și în America, iar înainte de 1870 și în Franța, procedura era contrară, și de aceea intratele erau egale cu eșitele, ba mai rămânea și câte un escedent...”

Așa vorbește celebrul istoric, care ne arată apoi deosebirea dintre sistemul nostru de educare (înțelege cel francez) și dintre cel anglo-saxon. Anglo-saxonii nu au școlile speciale nenumărate pe cari le avem noi, instrucția nu se face la ei cu ajutorul cărților, ci în mod practic. Tehnicul de es. învață în fabrică, nu în școală. Pe calea aceasta fiecare poate ajunge la perfecțiunea pe care o condește inteligența proprie: unul lucrător simplu, altul conducător de fabrică, al treilea inginer. Dupăcum îi sunt facultățile. Procedura aceasta e mult mai democratică și mai folositoare decât cariera unui om de 18—20 de ani, făcută pendentă dela esamenul prestat în curs de mai multe ceasuri. *Taine* continuă:

„... În spital, în fabrică, la arhitecți, la advocați, își face apoi studentul în anii tinereții praxa, în-tocmai ca scriitorii în cancelarii, ori elevul de pictură în atelierul maestrilor. Înainte de a intra aci a ascultat unele cursuri generale și sumare pentru a avea cadrele, în cari să fie așezate propriile sale observațiuni. Dupăcum îi permit facultățile de concepere, poate să asculte des în timpul liber cursuri tehnice, pentru a-și aduna experiențele zilnice într'un întreg metodic. Pe calea aceasta crește și se desvoltă facultatea practică dela sine, în măsura în care e dată elevului puțină în direcția aceasta, și apoi și în măsura reclamației de viitoarea sa ocupațiune, de munca specială, căreia se dedică. Pe calea aceasta vine pus elevul, în Anglia și în Statele unite americane, în poziția de a scoate în curând singur din sine cuprinsul întreg al cunoștințelor ce le are, și cu 25 de ani, ba și mai curând, ajunge, pe lângă premisele acestea, nu numai un muncitor folositor, ci și un întreprinzător independent, nu numai o rotiță, ci chiar mai mult, un — motor. În Franța, și pe alte locuri, unde domnește procedura contrară, care din generațiune în generațiune devine tot mai chinezască, forțele pierdute sunt de o mărime enormă.”

Distinsul cugetător ajunge apoi la următoarele concluziuni, cu privire la raporturile neegale și în creștere continuă, dintre educația din zilele noastre și viața practică:

„... Pe cele trei trepte ale educațiunii, când omul e copil, apoi școlar și în urmă student, pregătirea teoretică din școală și din cărți a fost prelungită și îngrămădită, în considerația esamenelor, gradațiunii,

diplomei, și prin aplicarea de mijloace rele, a unei metode nenaturale și antisociale, prin desconsiderarea cunoștințelor practice, prin internate, prin însușirea artificială și aplicarea mecanică, prin supramuncire fără considerare la viitor, la etatea de bărbat și la muncă de bărbat, cu totală desconsiderare a lumii reale, în care va avea în curând să trăiască tinerul nostru, cu desconsiderarea societății din jurul său, căreia el trebuie să se acomodeze dacă cumva nu vrea să renunțe dela toate, dela lupta pentru existența omului, pentru care ar trebui să fie înarmat, eserciat, întărit, ca să poată sta gata de apărare și de conservare. Această indispensabilă înarmare, acest câștig mai însemnat decât toate celelalte, această destoinicie a minții sănătoase omenești, a voinței și a nervilor: nu se câștigă în școlile noastre. Din contră, în loc ca omul să devină calificat pentru viitoarea și definitivă sa poziție, el vine adus în situația de a nu o putea împlini. După eșirea sa din școală, nu e alta pășirea sa în lume și primii pași pe terenul vieții practice, decât un șir lung de dureroase poticniri și căderi, din cari el iese vulnerat și pe lungă vreme bătut și schilăvit. E aceasta o probă grea și periculoasă, în care i se sgduie de regulă echilibrul spiritual și moral, și se naște primejdia de a nu mai putea fi restabilit. Înșelăciunea e dată. Și e mare și perfectă. Înșelăciunea e mare și grea e grozavă...”

Așa scrie *Taine*. Ne-am îndepărtat noi oare dela temă, prin citarea cuvintelor sale? Nici de cum. Dacă vrem să înțelegem ideile, cari încolțesc astăzi și înfloresc mâne, trebuie să știm, cum a fost pregătit terenul pe seama lor? Instrucția care se dă tinerimei unei țări ne face să cunoaștem, ce are să devină țara aceasta cândva, cu timpul? Educația, care se dă generației de astăzi, ne justifică presimțirile înegurate. Căci mână în mână cu instrucția și educația se îndreaptă ori se înreutățește sufletul mulțimei! A fost deci necesar să arătăm, cum a format sistemul actual sufletul mulțimii, și cum în urma acestui fapt mulțimea de indiferenți și de neutrali s'a prefăcut în o armată de nemulțămiiți, gata să urmeze tuturor sugestiunilor, tuturor utopiștilor și tuturor oratorilor. Da, în școală se formează astăzi ceata nemulțămiiților și a anarhiștilor, și aici în școală se pregătesc pentru popoare zilele viitoare de — apunere!

Wekerle nu merge la Ischl.

Sorin zărele maghiare, că ministrul-prezident *Wekerle* nu va merge la Ischl, după cum era făcut planul, ci va face raport *Maieștii Sale* despre situațiune în primele zile ale lunii Septemvrie, după reîntoarcerea *Maieștii Sale* la Viena. *Dorința Maieștii Sale* este aceea, de a fi lăsat acum în pace cu afacerile politice, pentruca să-și poată petrece timpul exclusiv cu recrearea.

Alesandru Mocsonyi despre dreptul electoral.

(Urmare).

Dar tocmai pentru aceea, onorată casă, așa cred, că nu greșesc, dacă afirm, că astfel de argumentări nu pot peste tot să aibă greutate în discuția actuală. Am auzit spunându-se că poporul nu dorește dreptul electoral universal. Eu, onorată casă, așa cred că cu același drept ași putea spune, că poporul nu dorește libertatea de presă, poporul nu dorește responsabilitatea ministerială. Dar nu o fac aceasta, pentrucă știu, că poporul, adevărat straturile de jos ale poporului, — și presupun că numai despre acestea poate fi vorba — care nu are nici idee despre lucrurile acestea, totdeauna așa va răspunde, cum va afla de bine respectivul întrebător să-l informeze despre lucrurile acestea. (Așa e!)

Eu așa cred, conmembrul nostru *Onosy* nu e de față, — dar cred, că dacă ar fi prezent, nu ar trage la îndoială, că atunci, când în zilele trecute a înaintat mai multe petițiuni, în care petenții urgeau prelungirea termenului de intrare a dieții, a făcut un lucru, pe care dacă ași pune greutate pe el, l-aș putea face și eu, și dela aceiași petenți ași putea înainta rugări, în cari se urgencează tocmai contrariul celor cuprinse în rugările de mai înainte. (Așa e!) Și tocmai de aceea, eu pe argumentare, că poporul dorește ori nu dorește ceva, nu pun absolut nici un preț și nu-i dau importanță.

Mai mulți dintre domnii deputați, cari au luat cuvântul în contra propunerii condeputatului nostru *Madarász*, au atacat propunerea, pentrucă a prezentat dreptul universal de alegere, ca drept original. Din partea mea nu trag la îndoială, că teoria drepturilor originale, așa cum a stabilit-o știința în forma de acum nu poate suporta critica severă, obiectivă. Cu toate acestea, onorată casă, așa cred, că teoria aceasta, căreia îi servește de basă adevărul vecinic nu poate fi trecută cu vederea, decât numai dacă voim să ajungem la astfel de concluziuni ca cele accentuate de un domn deputat din cealaltă parte cu ocaziunea discuției generale, că singurul izvor pentru fiecare drept este de căutat în legea pozitivă, cea ce după părerea mea, nu e alta, decât a resturna orice teorie de drept.

De altocum, ce mă privește pe mine eu trăiesc în firma convingere, că orice domnire meșteșugită a intereselor, fie ea eseroiată de singuratici, de mulți, de puțini, de clase întregi de popoare, ori poate numai în numele acestora, totdeauna stă în flagrantă și directă contrarietate cu dezvoltarea liberă. Sunt mai departe de firma convingere, că censul fie el cens de naștere, ori de avere, cum am avut onoare a arăta aceasta cu ocaziunea desbaterei generale, în teorie nu se poate valora. Și fără frică mă pot provoca la faptul, că în privința aceasta nime nu ni-a combătut. Zic deci, că fiecare cens e un mijloc foarte eficace, pentruca sub pretextul unor scopuri idealiste, cari în praxă nu pot fi realizate, să se asigure pe seama anumitelor interese speciale, în detrimentul totalității, o preponderanță oarecare meșteșugită. Și că în praxă censul nu e altceva, a dovedit-o tocmai unul dintre deputații din cealaltă parte, când a arătat cu ocaziunea discuției generale, că guvernul în lipsa datelor nu poate prezenta acum un proiect de reforme temeinice, spunând între altele următoarele:

„După părerea mea, nu prin aceea, că cunoaștem numai numărul alegătorilor, și nici prin aceea că știm în fiecare cerc cam care e numărul aproximativ al alegătorilor, ci negreșit prin aceea se poate judeca efectul, dacă se știe că teritoriile cercurilor în mare și în mic, din ce elemente sunt compuse, și dacă știm, nu numai în mare și în întregime, dar în fiecare cerc electoral, că ce corporațiune electorală posedă drepturile politice ale cercului electoral. Numai astfel vom fi în

stare să calculăm că dispozițiunile propuse ce efect ar avea asupra compunerii parlamentului.

E clar deci, cel puțin după recunoașterea și prierea dui deputat, că guvernul va proceda corect numai atunci, dacă la compunerea legii electorale în general, și la stabilirea mărimii censului în special, caută mijlocul cu ajutorul căruia va fi în stare să asigure un oarecare echilibru meșteșugit între contrastele de interese ivite în societate, și anume astfel, că anumite interese vor fi împărțite de oarecare favoruri, iar alte interese vor fi scoase, în întregime, ori în parte, din cadrele constituției. E clar deci, că censul nu e alta, decât mijloc spre scopul acesta și eu îi voi fi contrar declarat totdeauna, pentru că eu sunt contrar ori cărei domnii meșteșugite, fiecărei domnii de interese, căci eu, contrar părerilor celui domn deputat, nu aștept dela domnia meșteșugită de clasă bunățate pe cari dsa a avut bunățate a le înșira, ci aștept dela oamenii aceea ce fac oamenii, nu aceea, ce poate după concepția dui deputat oamenii ar trebui să facă. Nu aștept aceste bunățate dela domnia meșteșugită de clasă pentru aceea, pentru că dau dreptate celui eminent economist american, care spunea următoarele: „Istoria universală nu e alta decât un raport despre nișuțele celor mai tari, puțin la număr, al căror scop a fost restrângerea dezvoltării forțelor de asociație, împedecarea organizării societății, împedecarea acaparării domniei asupra naturii și a comunicației libere, ceea ce formează singură adevărata înăvțire, și astfel asigurarea celor mulți dar slabi...” Nu aștept eu bunățate acestea pentru aceea, pentru că am învățat din istorie, că fiecare clasă domnitoare, în urma firei ei, își identifică interesele speciale ale clasei cu statul astfel, că nu mă va acusa nime, orăd, cu esagerare, dacă afirm, că omonocutele cuvinte ale lui Ludovic XIV că „L'Etat c'est moi” pot fi aplicate cu același drept la toate clasele domnitoare.

Conced, că au fost, sunt, și sigur vor fi singuratici, cari vor da pilda cea mai strălucită de abnegare. Despre astfel de abnegare a claselor întregi însă istoria nu știe să povestească. Pot să fie divergente părerile, că misiunea finală a constituției care este? Din partea mea misiunea fiecărui constituționalism, e văzută numai cu aceea, ca să fie asigurat după puțină echilibrul natural între contrastele de interese, ivite în societate. Iar aceasta e cu puțință numai pe lângă sufragiu universal. Și numai acolo e cu puțință, unde nu e închis nici un drum legal pentru nișuțele cari se manifestă în societate. Eu însă, câtă vreme nu cred în infalibilitatea minții omenești, nu mă țin îndreptățit nici pe mine, nici parlamentul, și nici pe o altă corporație oarecare pe lume, să împiedece orice nișuță de a pași pe calea legală pentru a se valida pe teren legal.

Celce se gândește, onorată casă, că neferășitele deosebiri între elementele cari formează societatea, sunt atât de bine înrădăcinate în natura omenească, încât orice nișuță de nivelare e curată utopie, la a cărei realizare mintea sănătoasă nu se poate nici gândi, fără ca să presupunem că cineva ar fi în stare să se desbrace de firea omenească, nu poate considera toate acelea profeții, pe cari le-au adus în legătură contrarii dreptului electoral universal cu acesta, decât adeseori, de simple fantasii. Sufragiu universal nu va răsturna niciodată domnia naturală a claselor mai avute, a claselor mai culte. Va răsturna însă ceva, și aceasta va trebui să resitoare: domnia meșteșugită!

Pot să fie deosebite părerile, cu privire la scopul statului, dar dacă luăm în considerare greutățile mari și multe, pe cari trebuie să le învingă omenimea întreagă și fiecare națiune, pentru că numai cu un pas să meargă înainte pe calea progresului, așa cred, că cu privire la un lucru nu va fi îndoială, anume că scopul statului niciodată și sub nici o împrejurare nu poate fi acela ca greutățile naturale să le mai înmulțască cu alte greutăți artificiale, cu domnia meșteșugită a intereselor.

Acestea am aflat de lipsă să le spun ca motivare, de ce sprijinesc eu votul electoral universal. Ași putea și poate ar trebui să spun mai multe, dar nu o fac aceasta ci trec acum, cu permisiunea onoratei case, la o obiecționare, pe care eu o țin de mai însemnată dintre toate câte s'au adus înainte în contra votului universal.

Mai mulți domni deputați au aflat de bine să decidă chestia din debateră nu din puncte de vedere regnicolare, ci speciale naționaliste maghiare (Gorove István: Asta nu s'a spus!) Așa se vede, că comembrul nostru Gorove István o trage aceasta la îndoială. Imi voi lua voie să cutesc din ziarul „Hon” un pasaj, care

sună astfel: „Trebuie să luăm noi, Maghiarii, și aceea în vedere, ce privește în special patria noastră proprie!”

Domnii deputați au variat în diferite chipuri tema aceasta, și luate toate laolaltă, cam acestea au spus: Dacă nici nu ar exista alt motiv, din considerare la raporturile naționaliste din patria noastră, nu poate fi introdus sufragiu universal. Semnul vremii îl văd aici domni deputați în aceea, că orice chestie politică e amestecată din una ori din alta parte cu chestia de naționalitate, și că vremea chestia aceasta există în patria noastră, votul universal electoral nu vreau să-l deș, pentru că presupun la naționalitățile maghiare nișuțe primejdioase, cari nu pot fi îndreptate spre salutația patriei. Ori apoi, pe scurt, e așa, că în principiu nu sunt contra votului universal electoral, dar după ce vedem, că naționalitățile nemaghiare nișuesc spre scopuri cari nu se pot împăca cu ferioarea patriei, nu putem pune în vigoare votul universal de alegere. Va să zică, neîncrederea față de naționalitățile nemaghiare e pedecă, ce face, ca noi, în momentul de față, să nu putem merge înainte.

Sunt dator să exprim mulțumită dublă acelor domni deputați. Le datorz mulțumită pentru sinceritatea, pe care eu între toate împrejurările, dar mai ales între cele de acum, o stimez foarte mult, pentru că, o astfel de sinceritate promovează totdeauna în măsură mare limpezirea situației, ceea ce în cele din urmă formează prima și principala cerință la aducerea unei hotărâri înțelepte din partea camerei. (Va urma).

Cronică pedagogică.

Școala în aer liber.

Unul din marele neajunsuri ale felului cum funcționează școala modernă este, fără îndoială, și lipsa de igienă. Pe de o parte cursurile se predau în localuri închise, într-o atmosferă neîndeplătoare față de numărul mare al școlărilor și care se primește foarte rar și foarte greu; iar pe de altă parte copiii sunt nevoiți să-și petreacă cea mai bună parte a zilei și toamii în epoca dezvoltării fizice ghemuiți în bănci, strânși unii lângă alții, cocoșați pe caștele și pe cărțile de studiu. Atmosfera viciată și lipsa de mișcare își exercită influența lor nefastă asupra organismului fragil al copilului, astfel încât la vârsta când acesta trebuie să intre în lupta vieții, intră cu puterile fizice sleite, cu sistemul nervos zdruncinat, îmbătrânit fără vreme și incapabil să-și îndeplinească în întregime chemarea lui intelectuală sau socială. Numărul îngrozitor de mare al bolnavilor de neurastenii, al celor cari se simt desgustați, obosiți fără muncă, sceptici fără motiv, descurajați fără să fi încercat nimic, trebuie atribuit în mare parte sistemului de învățământ modern. Programele, ori cât de înscrute ar fi ele, nu pot fi o îndreptățire suficientă a silei de viață și lipsei de ideal, cari caracterizează societatea contemporană.

Programele cele mai încărcate se asimilează ușor, când organismul e viguros, tot așa precum mâncările cele mai antihigienice sunt mistuite de un stomac sănătos. Cauza adevărată a existenței atâtor vieți fără cărmă trebuie căutată în otrăvirea zilnică și de timpuriu a organismului prin mijlocul școalelor de astăzi, cari răpesc plămânilor aerul, și mușchilor posibilitatea să se desvolte prin exerciții și prin mișcare.

Adevărul acesta a apărut atât de netăgăduit, mai ales în vremea din urmă, de când pedagogia s'a îndrumat și ea pe calea științifică experimentală încât în străinătate se fac opintiri imense ca să se scoată învățământul dintre păreții înădușitori ai școalei. Dupe exemplul dat de coloniile școlare din Anglia și America (School settlements), s'au înființat astfel de școli în aer liber, aproape pretutindeni în țările europene. Toate sunt datorite inițiativei private și sunt întemate pe același principiu: educație și cultura în aer liber.

Clasele de cursuri, astfel cum există în școlile noastre, sunt suprimate. Clădirea principală servește numai ca dormitor în timpul iernii și ca loc de adăpost în timp de ploaie. De cum dă în primăvară și până ead cei dintâi fulgi de zăpadă, copiii dorm în corturi sau în cabane de scânduri. Fiecare își are cortul sau cabana lui, înconjurată de o palmă de loc care este cultivată, îngrijită, înfrumusețată de el. În jurul școalei sunt terenuri vaste acoperite cu sămănături și cu plantații de arbori. Drumurile și cărările sunt întretinute în bună stare, de către copii. Cursurile se predau de-a lungul drumuri-

lor, printre lenuri, pe marginea unei ape sau lângă trunchiul unui copac. Zilele nu sunt împărțite în ore, fiecare oră cu studiul ei special și fără nici o legătură cu celelalte. O zi pe săptămână este consacrată științelor naturale și atunci dascălul explică misterii și legile naturii, nu pe paginile unei cărți, ci în mijlocul naturii. Fauna și flora pădurilor și câmpiilor țin loc de botanică și de zoologie. Copiii învață să cunoască plantele, insectele, mineralele și animalele, nu din descrierile seci și din ilustrațiile cărților. O altă zi pe săptămână este consacrată științelor fizico-chemice, cari sunt studiate ori în natură, ori în laboratorii.

Regulele de gramatică sunt excluse. În schimb se învață două, trei limbi prin conversații zilnice și prin rezumarea marilor opere ale literaturii și ale filosofiei. Noaptea frumoase de vară sunt consacrate astronomiei.

Iar cele câteva științe teoretice, cum sunt geografie, religia, istoria etc., sunt studiate prin lecturi sau conferințe ținute în aer liber.

Jocurile, exercițiile și meșteșugurile ocupă un loc de cinste în aceste școli. Fiecare școlar e obligat să se îndeletnicească cu o anumită meserie. Tot mobilierul școlii e făcut de elevi. Tot așa cabanele, băncile, lantrile, aparatele de gimnastică, etc.

Examenale sunt supimate, și la terminarea învățământului școala eliberează o diplomă constatând numai numărul anilor urmați. Aceste diplome n'ar putea să servească la mare lucru și în orice caz, eu ele nu s'ar putea obține slujbe. Dar în locul slujbelor pierdute, copilul a învățat să cunoască viața, s'o prețuiască și să știe să lupte. Va intra în viață sănătos, cu mintea limpede, capabil să țină piept norocului sau restriței, destoinic să înfrângă vrăjmașia și concurența oamenilor, cari și-au totit coatele, sufletul și mintea pe băncile școlilor omorătoare de duh.

(Min.)

N. D. Cacea.

Din despărț. „Asociațiunii”.

Convocare.

În urma însărcinării comitetului „Asociațiunii”, am onoare a invita pe toți membrii și biovoitorii Asociațiunii din următoarele comune: Alțina, Bendorf, Chirpăr, Cichindeal, Cornățel, Fofeldea, Ghijasa inf., Ghijasa sup., Hosmann, Ilimbav, Marpod, Noorich, Nucet, Rovășel, Sășăuș, Vurpăr, la adunarea de constituire a Dep. Noorich al Asociațiunii, ce se va ține la Sămbăta 18/28 August a. c. în comuna Cichindeal, orele 11 a. m.

Fofeldea, 16 Aug. 1909.

N. Petra Petrescu.

Adunarea cercuală a despărțământului VI (Sebeș) al „Asociațiunii” pentru literatura română și cultura poporului român se convoacă în comuna Cut (Kutfalva) pe Duminecă în 29 August n. e. c. la 11 ore a. a. cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului și al casarului pe anul 1908.
3. Alegerea unei comisiuni de trei pentru censurarea acestora.
4. Alegerea unei comisiuni de trei pentru înscrierea de membri noi și încasarea de taxe.
5. Prelegeri economice și disertațiuni.
6. Raportul comisiunii de subț pct. 3.
7. Raportul comisiunii de subț pct. 4 și statorirea bugetului pe anul 1910.
8. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii ce se va ține în Oct. la Sibiu.
9. Constituarea agenturii pentru Cut.
11. Eventuale propuneri.
12. Cercetarea expoziției etnografice și împărțirea premiilor.
13. Închiderea adunării.

Din ședința comitetului ținută la 12 August 1909.

Sergiu Medean,
director.

Gheorghe Tătar,
secretar

Adunarea generală a despărțământului XXV (M. Ludoș) al „Asociațiunii” pentru literatura română și cultura română și cultura poporului român se convoacă în Murăș-Ludoș pe ziua de 12 Septembrie st. n. 1909 pe lângă următoarea

Program:

1. Deschiderea ședinței la 4 ore d. a. în edificiul școlii gr. cat.
2. Raportul general despre activitatea comitetului dela ultima adunare generală.
3. Raportul casarului.

4. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru încasarea taxelor dela membrii vechi și pentru înscrierea de membri noi.

5. Alegerea unei comisiuni de alți 3 membri pentru examinarea raporturilor de subț p. 2 și 3

6. Disertațiuni, cari se vor anunța președintelui cu 3 zile înainte de ținerea adunării generale.

7. Propuneri pentru promovarea școlărilor „Asociațiunii” și în special a despărțământului.

8. Raportul comisiunilor sub p. 4 și 5.

9. Dispozițiuni pentru verificarea procesului verbal.

10. Închiderea adunării.

Murăș-Ludoș, 18 Aug. st. n. 1809.

Ioan Boeriu
dir. desp.

Andrei Badiu
secretarul desp.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească din protopresbiteratul Dej.

— 1/14 August.

Preoțimea din protopresbiteratul Dejului în anul acesta s'a întrunit în conferență preoțească la 19 Iuliu (1 August) în parohia Ciceu-Giurgești. Conferența a fost foarte bine cercetată, din 30 preoți au fost prezenți 25, iar dintre cei absenți 3 au fost scuzăți, iar 2 au fost îndrumați să-și justifice boala prin atestate medicale, căci altcum în sensul concluderii din anul trecut și aprobat de P. V. Consistor se vor pedepsi cu câte 20 cor.

Sf. liturgie a fost celebrată de par. loc. C. Bodea cu asistența preoților G. Hango, St. Dragoș, I. Giurgiuoa, D. Păltinean sen. și G. Micu. (În timpul acesteia protopresb. tractual T. Hermann a introdus în parohia vecină Negriștești pe tânărul preot Ioan Bodea, fiul parohului local Constantin Bodea din C-Giurgești, după care act ambii au venit apoi la conferență).

În decursul sf. liturgii în loc de Priecăsnă par. Z. Manu a rostit poporului o cuvântare foarte frumoasă pentru combaterea luxului, apoi s'a făcut parastas pentru fer. metr. Șaguna și Romanul, pentru fundatorii Gozdu și Andronic și pentru fostul paroh al acestei parohii și protopop al acestui tract, Ioan, tatăl parohului local, în urmă s'a făcut chemarea s. duh, după care preotul G. Hango a citit o rugăciune de mulțumită, iar preotul T. Cotuțiu a felicitat în cuvinte alese în numele poporului pe par. loc. Cons. Bodea, care și-a sărbătorit jubileul de 40 ani ai preoției, la care jubilatul a răspuns în cuvinte pline de emoțiune. La utrenie a cântat preotul Aug. Bodea ajutat de cantorii locali, iar la sf. liturgie corul tineretului condus de inv. I. Coroian.

După terminarea ritualelor preoții s'au adunat la casa jubilatului, unde parohul G. Hango l-a felicitat în numele preoțimii tractuale, apoi comitetul parohial în numele său și inv. T. Coroian în numele învățătorimii tractuale și a tinerimii școlare din loc, fiind oare când și adm. protopr. 5 ani; jubilatul și aici a răspuns tuturor în cuvinte alese, apoi i-a invitat la masă, unde le-a servit cu dejun.

După dejun preoții s'au întrunit la școală, unde șeful tractual a deschis ședința la 10 ore prin o cuvântare bine cumpanită.

Notar a fost aclamat preotul Gavril Hango, iar bărbați de încredere pentru verificarea procesului verbal preoții C. Bodea și T. Cotuțiu.

La constatarea numărului membrilor prezenți și absenți șeful tractual a salutat pe bătrânul preot St. Dragoș, care numai de curând fiind încorporat la acest tract cu parohia și desconsiderând bătrânețea și depărtarea, acum s'a prezentat pentru primatădă la conferințele din acest tract, și apoi pe tânărul paroh I. Bodea, care toamă azi a fost introdus în parohie; în urmă conferența și a exprimat condolențele prin sculare și exclamarea: Dumnezeu să-l odihnească! pentru bătrânul preot pensionat Vas. Goron, fost paroh în Gălgău și răposat în anul trecut.

După unele observări neînsemnate asupra modului cum s'a făcut serviciul divin și asupra predicii, imediat s'a citit rezoluțiunea consistorială din 16 Aprilie 1909 nr. 12852—1908 referitoare la concluzele conferinței din anul trecut, în care după ce în partea generală din nou se atrage atențiunea preoțimii asupra cercularului normativ din 4 Martie 1903 nr. 2142 B., insistându-se și de astădată cu deosebire la înființarea de fonduri bis., pentruca întărindu-se biserica și așezămintele ei materialicește, preoțimea încă să poată mișca mai ușor și mai liber la întărirea credincioșilor pe toate terenurile, în partea specială se zice, că: Ideea de a împreuna

ținerea conferinței cu sărbarea jubileului unui preot, care a muncit ani îndelungați în via Domnului, e potrivit pentru că astfel de ocazii preoții mai tineri pot lua mult indemn pentru muncă în parohia ce li s'a încredințat. Preoții absenți fără scuse motivate de ajuns se pedepesc cu câte 20 cor., iar cei ce nu înainteză rapoarte în tot anul despre activitatea lor, cu câte 10 cor. pentru fiecare an, „câci asemenea preoți se vede n'au ce raporta; deci privesc preoția numai ca un mijloc de trai, iar nu de o misiune apostolică în sinul unui popor rămas înăpoi în toate privințele, și care deci are lipsă de multă lumină spre a putea ține pas cu alte popoare“. În fine invită preoțimea a sprijini și mai departe banca culturală „Lumina“, care are un scop atât de frumos, câștigându-i depuneri și o clientelă solidă și sigură. Preoții au luat la cunoștință cu supunere fiasco rezoluțiunea consistorială spre conformare.

Preotul G. Hango ș-a cetit apoi referada asupra rapoartelor preoțimii despre activitatea ei până la finea anului 1908. Din referada aceasta se vede, că în anul curent au intrat astfel de rapoarte dela șese preoți pentru șapte parohii; iar dela 21 preoți pentru 21 de parohii și 7 filii ori n'a intrat încă nici un raport, ori nu despre toți anii lor de activitate preoțească. De însemnat, că înaintarea astorfel de rapoarte e obligatorie începând deja din anul 1901. Din rapoartele intrate în anul acesta se constată, că preoții respectivi, și cu deosebire protopresbiterul tractual pentru asigurarea școlii sale, au dezvoltat o activitatea foarte frumoasă, și pentru orientare la compunerea astorfel de rapoarte s'a cetit raportul șefului tractual, care în anul trecut și-a sărbătorit în cerc strâns familiar jubileul de 25 ani ai preoției, dar cu inimă plină de durere pentru atacurile cele multe și nedrepte îndreptate contra lui din partea unor credincioși ai săi răutăcioși din cauza școlii, care mulțumită activității sale neobosite, acum e deplin asigurată, de cumva nu vor veni nouă pericole asupra ei.

Referitor la rapoartele acestea conferința a decis, ca preoții cari n'au înaintat încă nici un raport despre activitatea lor, ori n'au înaintat despre toți anii de când funcționează în cutare comună bisericească, aceia negreșit să-și înainteze rapoartele la oficiul protopr. până la finea anului curent (despre activitatea de pe mai mulți ani într'un singur raport cumulativ, dar pentru fiecare parohie și filie separat); iar oficiul protopresb., cel puțin cu o lună înainte de ținerea conferinței le va transpune preotului G. Hango spre studiere și raportare în conferință: altcum cei neglijenți se vor pedepsi în sensul rezoluțiunii consistoriale. Apoi în rapoarte preoții să se provoace și la acte oficiale întrucât e cu putință citând datul și urmând aceluia, pentruca oarecând să poată fi considerate cu drept cuvânt de documente istorice. Și în fine să se arete în ele și pedecile, peste cari au dat în activitatea lor și apoi mijloacele prin cari le-au delăturat.

(Va urma).

Înștiințare

pentru începea anulul școlar 1909/1910 la gimn. rom. gr. or. din Brad.

Anul școlar 1909/10 se începe la 1 Septembrie v. 1909.

Părinții cari doresc a-și da copiii la acest institut, sunt poștiți a se prezenta cu fiii sau fiicele lor în cancelaria direcțiunii gimnaziale la 1—3 Sept. v. 1909 spre înmatriculare. Școlarii, cari se înmatriculează pentru prima dată la gimnaziu, ori școala primară împreună cu aceasta, vor aduce testimoniu școlar, extras de botze și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă îl vor prezenta toți școlarii, cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru. Examenele de corigență se vor ține la 16/29 Aug. a. c. cu școlarii, cari absolvă cl. IV gimn., precum și cu cei cari vreau să continue altundeva; ceilalți vor fi examinați la 31 Aug. v. a. c. Ceice se vor prezenta mai târziu, vor trebui să dovedească cauza întârzierii.

În clasa I gimnazială se primesc numai școlari cari au implinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprezecelea; asupra primirii celor trecuți peste doisprezece ani hotărăște conferința profesorală și numai în 4 Septembrie primește atari școlari, dacă nu s'a ajuns numărul prescris pentru o clasă.

Școlarii din școala poporală se vor primi în școala primară ori în cl. I gimn.

În școala primară didactul e 6 coroane pe an și 2 coroane taxă de înscriere.

În clasele gimnaziale școlarii români gr. or. și gr. cat. din protopresbiteratele

Zarandului și Hălmagiului solvesc didactul de 16 cor. pe an, iar cei de alte confesiuni și de alte naționalități și din alte locuri, câte 24 cor. pe an.

Fiecare școlar solvește pentru bibliotecă câte 2 cor. la an, taxă de înscriere 6 cor., pentru atestate și anuar 3 cor., pentru „fondul școlarilor morboși“ câte 1 cor., pentru maiial și excursiuni 2 coroane.

Școlarii săraci, diligenți și cu conduită bună, se scutesc de didactul, sau se împartășesc de ajutoare și beneficii din fondul „Masa studenților“, sau din alte mijloace, de cari dispune institutul.

Didactul se solvește deodată la înscriere, sau în două rate, și anume întâia rată la înscriere și a doua în Februarie, necondiționat.

Toate celelalte taxe în suma 14 cor., se solvesc deodată la înscriere.

Fără știrea și învoirea direcțiunii gimnaziale, școlarii nu pot ocupa quartire.

Fiecare școlar trebuie să aibă cărțile de școală, admise la acest institut. Cărțile rupte și murdare, se vor lua dela școlari și se vor nimici.

Dela fiecare școlar se cere, să aibă îmbrăcăminte corespunzătoare și haine de pat.

Brád, (Brad) 28 Iulie 1909.

Direcțiunea gimnazială:
Stefan Albu
director-subst.

NOUTĂȚI.

Aehrenthal — conte. Ministrul de externe, baronul Aehrenthal, care prin politica urmată a contribuit la anexarea Bosniei și Herțegovinei, a fost numit conte ereditar din partea Maiestății Sale Monarhului nostru.

Primul ministru Wekerle, cu prilejul aniversării nașterii împăratului și regelui Francisc Iosif a dat un bauchet, la care au luat parte conducătorii autorităților din capitală. Între cei invitați a fost și părintele Bogoevici din Budapesta.

Din Suceava. Adunarea partidului național român din Bucovina s'a ținut Joi în 19 l. c. sub prezidenția șefului partidului Dr. Flondor. Adunarea a fost impunătoare, au participat toată clasa cultă română bucovineană și numărul popor, peste 5 mii de oameni. S'a votat încredere deplină partidului și s'a decis, ca el să fie reorganizat. Deputații desidenți vor fi invitați ră reintre în partid.

Prim-ministrul român, dl Ionel Brătianu, care acum se află în Cărlsbad, în zilele acestea a fost invitat la masă de regele Eduard al Angliei.

Alegere de preot. În comuna Tisa peotopresb. Dobra s'a ținut alegere de preot Duminecă 2/15 August c. sub conducerea P. O. D. presb. I. Morariu. A fost ales cu totalitatea voturilor tânărul absolvent de teologie Andrei Urdea. Poporul nădăjduește multe lucruri bune dela fiitorul lor preot.

O nouă piesă a dlui Delavrancea. Ziarele bucureștene scriu, că autorul opere „Apus de soare“, a terminat o nouă piesă, o dramă în patru acte, sub titlul *Viforul*. Eroul dramei este Ștefăniță Vodă. Piesa are să se joace pe scena teatrului național din capitală în stagiunea ce se va începe la toamnă.

Cursurile dela Valeni s'au terminat cu o frumoasă excursiune la Târgoviște.

Hymen. Miți Popp, Bobohalma, și Simion Ciuchina, Diclo St. Martin, cununăți.

Dela școala de cadeți. Între absolvenții școlii de cadeți sibiene, cari au făcut jurământul la 18 August în ziua nașterii Maiestății Sale, se găsesc următorii români: Victor Precup, Romul Moldovan la reg. de inf. 32, Eduard Verindean la reg. 33, Emilian Piso, Nicolae Căndea la reg. 62 și Ioan Micloși la 51.

Medicii bucovenieni români au hotărât să fie solidari cu medicii, cari nu iau parte la congresul internațional din Budapesta și au înștiințat pe aranjatorii congresului budapestan, că nu vor participa.

„Zeppelin III“. Împăratul Wilhelm va aștepta în 28 Aug. sosirea balonului „Zeppelin III“ la Berlin. Se anunță, că cu această ocazie contele Zeppelin va fi ridicat la rangul de principe.

† Profesorul Ludovic Gumplovitz dela universitatea din Graz s'a sinucis împreună cu soția sa Franciscă, otrăvindu-se cu ciankali. Profesorul suferea de o boală incurabilă. Fusese de origine polon, născut în Cracovia la 1838. A scris un mare număr de lucrări științifice.

Executat. Din Londra se vestește că studentul indian Dinghra, care a omorât un colonel englez, a fost spânzurat.

Crima dela Fiume. Orlov, unul din tre bandiți care a împușcat pe directorii băncii fiumane, a fost prins în Zürich, tocmă când voia să urce trenul. S'a găsit la el 1500 de cor. Partea cea mai mare a banilor jăfuiți se află la al treilea bandit, la Spector. Orlov, după ce a fost arestat a încercat să se sinucidă; dar a fost observat și oprit.

La fondul de 20 bani al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, au mai dăruit: Octavian Morariu, învățător (Turda), 20 bani; Ioan Stanciu, călă de prăvălie, 40 bani; Demetriu Tăurean, sodal pantofar (Săliște), 20 bani; Ana Petruș și fiul său Traian (Craiova), 1 cor.; Vasile Genie, măestru pantofar (Rodu), 20 bani; Romulus Moga, c. și r. căpitan (Oradea mare), întru vecinica odihnă a iubitei sale mame Ana n. Tincu, 10 cor. și Vic. Tordășianu, prezident, 10 bani.

Reuniunea femeilor române din Mediaș și jur invită la producțiunea teatrală cu recitări împreună cu dans ce se va aranja Sâmbătă în 28 August st. n. (Sânta Maria) în pavilionul „Schützen“ din Mediaș. Începutul la 7½ ore seara. Prețul intrării: Rândul I și 2 de persoană 2 cor., rândul 3 și 4 de persoană 1 cor. 60 bani, următoarele rânduri 1 cor., locul de stat 80 bani; galeria 60 bani. Venitul net este destinat Reuniunii. Oferte binevoitoare se vor cuita pe cale ziaristică.

Petrecere în Brad. Tinerimea română din Brad și împrejurime invită la petrecerea ce se va ține Sâmbătă, în 15/28 Aug. 1909 în sala „Hotelului Central“ din Brad. Începutul concertului la 8 ore seara. Prețul de intrare: Locul I 2 cor.; locul II, 1 cor. 60 fil. și locul III, 1 cor. Venitul curat e destinat pentru fondul gimnaziului gr.-or. român din Brad.

Petrecere în Cohalm. Tinerimea română din Cohalm și jur invită la producțiunea teatrală urmată de dans ce o va aranja Sâmbătă, în 15 (28) August (în ziua de Sft. Maria-mare) în sala hotelului „Schlosser“ din Cohalm. Începutul la orele 7½ seara. Cu venitul curat se alimentează fondul menit pentru înființarea unei „Reuniuni de cântări“. Prețurile: Locul I 1 cor. 80 bani; Locul II 1 cor. 40 bani; Locul III 1 cor. Parter 40 bani.

Petecere în Sebeșul-săsesc. Tinerimea studiosă din Sebeșul-săsesc invită la petrecerea cu joc ce o va aranja Sâmbătă, în 28 August st. n. a. c. în pavilionul hotelului „Leul de aur“. Începutul la orele 8 și jum. seara. Prețul de intrare de persoană 1 cor. Venitul curat e destinat „Fondului pentru înființarea unei biblioteci publice rom. în Sebeșul-săsesc“.

Cărți și reviste.

„Revista Teologică“, organ pentru știința și viața bisericească, red. Dr. Nic. Bălan, prof. sem., au apărut nrele 6—7 pe Iunie—Iulie cu următorul cuprins: La chestiunea uniformării planului de învățământ pentru institutele teologice din metropolia gr. or. română din Ungaria și Transilvania, de Greg. Pletosu. B. Spincoza și Panteismul, de I. Broșu. Desvoltarea istorică a anului bisericesc, de Gr. Pletosu. Chastia unirii bisericilor, de Dr. N. Bălan. Vasile Mangra, de T. Cuvântare, de Dr. Miron E. Cristea. Din scrierile sf. Ioan Gură de aur. Cuvânt la 6 August, Schimbarea la față a Domnului, de Greg. Pletosu. Mișcarea literară, de G. Tulbure. Viața bisericească, de Gh. Tulbure. Informațiuni. Bibliografie. Tipicul cultului religios, de Cantor.

„Revista ortodoxă română“, rev. per. ecleziastică, a apărut nr. 4 pe Iulie 1909 cu materiile următoare: Despre sinucidere. Biserica și organizația ei. Hatmanul Lupu Bogdan și dascălul Ieremia Cacavels. Cuvântări însemnate din veacul trecut. Judecata preotului. Patriarhatul lui Hrisostom. Însemnarea și întrebuințarea cuvântului evanghelie. Cronică bisericească. Visite canonice. Mișcarea în personalul clerical din țară. Donațiuni.

Sfaturi arhieresti, pentru preoții nou hirotoniți, de I. P. S. Sa Mitropolitul Ioan Mărtanu, Sibiu, 1909, 18 pag. 8°. Astăzi, când mulțimea curentelor de idei bo'navă și varietatea raporturilor vieții reale îngreunează din zi în zi tot mai mult chemarea preoției noastre, ori ce îndrumare sinceră cu privire la îndeplinirea mai cu succes a datorințelor pastorale este de un folos neprețuit. Cu cât mai binevenite sunt însă aceste cuvinte îndrumătoare, atunci când ele puerd din roșul parintesc al arhierilor. Din acest motiv, I. P. S. nostru arhipăstor a avut o idee fericită, atunci când s'a decis a scoate în broșură povețele arhieresti, care a obicinuit a le da verbal tuturor preoților, îndată după hirotonire, pentru că în chipul acesta ele pot fi cetite și cunoscute și de câtră preoții mai vechi, iar cei nou hirotoniți au puțința să și le reîmprospăteze și să mediteze asupra lor, cetindu-le de repetiteori.

Povețele I. P. S. Sale sunt cu atât mai folositoare, cu cât ele sunt rezultatul unei experiențe bogate, câștigate în cursul unei îndelungate păstoriri, și cu cât ele nu se restrâng numai la îndatoririle duhovnicești și pastorale ale preotului, ci se extind și asupra activității, ce are să desfășure acesta pe terenul cultural și economic și asupra tuturor manifestărilor externe, ce i le impun împrejurările de traiu ale poporului nostru.

Sfătuim și noi, cu I. P. S. Sa, pe preoții nostri „să le cetească adeseori și să le urmeze“. „R. T.“

Din public. *)

Mulțumită publică.

Cu ocasiunea petrecerii tinerimii student. din Săliște, ținută Duminecă în 1 Aug. 1909 au binevoit a contribui la fondul pentru ajutorarea studenților săraci din loc următorii:

P. Dregits 10 cor., P. Comșa 6 cor., doamna M. Comșa et soc. 5 cor., Corpul didactic 10 cor., doamna E. Goșa Craiu 6 cor., Dr. N. Comșa, Dr. N. Petra, Dr. Stănilă, doamna N. Ciucian, Oprea Popa, I. N. N. câte 5 cor., M. Stoica loc., G. Biliurescu, câte 4 cor., Dr. Grecu, V. Popp, I. Bratu, dsoarele E. Popoviciu, M. Goșa, câte 3 cor., familia Hodoș, dnele E. Gol-diș, Dr. Lupas, A. Droc, văduv. doamna Maxim, Dr. Haupt, Dr. N. Calefariu, D. Geaja, Dr. T. Brediceanu, D. Atanasie, Dr. Varga, Mărioara Mitrea, Traian Hentiu, A. Ioanoviciu, D. Poiană, O. Sglimbea, D. Morandini, L. Brote, D. B. Comșa, vād. St. Popa, E. Gabor, I. Dădărlat, N. Stefla, doamna I. Mărginean, I. Schiopu, Dr. D. Borgia, I. F. Negruțiu, Dăm Lajos, E. Savu, I. Lupas, D. Cosma, E. Borgia, D. Budiu, Dr. Vlaicu, I. Colbazi, E. Colbazi, N. Tâmpăniariu, N. Petruțiu, I. Schitea, Ionel Crișan, Nicolae Țintea, N. I. Simian, N. S. Băroiu, Toma Lupas, I. Bărsan, I. Dancu, T. Doboiv, N. Drăgan, I. Sturm, I. A. Stefla, I. Stefla, câte 2 cor., Vetaria Muțiu, Mariu Suciu, dna Onsie, D. Millea, Ana D. Moisin, Danil Moisin, I. R. Cazacu, Piso locot., Dr. I. Capu, O. Soră, D. Marcu, Csaba locot., Iancu locot., Schiau locot., D. Hociotă, I. Popa, D. Vasiliu, Ilie Stefla, E. Chețian, V. Stănilă, O. Acilenescu, N. Stănilă, I. Coșa, P. Chichindean, I. Soră, N. Criștin, D. Roșca, D. Bociu, S. Lupas, N. Borgia, I. Măgean, G. Bucurenciu, A. Marcu, D. Răulea, N. Avram, căp. Krause, D. Hășegan, maio. Cristea, căp. Benția, Oct. Stoichiș, Ghr Tarcea, Lupean, locot., Maxim, loc., Heverle loc., Dietrich locot., A. Aldea, N. Domnar, I. Micloș, M. Hășegan, P. Moisi. I. Predoviciu, Ismael Mărtou, I. Kronner, D. Simtion, D. Klein, I. Crișan, I. Hentes, L. Gherman, I. Martin, Tell. Lizke, Găl N., Liebling Mariska, I. Poiană, I. Dădărlat, Il. Dădărlat, D. Moga, I. Cismar, O. Negos, dra Brote, N. Hann, Kádebó Teréz, V. Coșa, L. Comșa, G. Angheloviciu, D. Saparis, D. Meibücher, Fr. Herpel, Alexian, N. Crăciun, I. Crăciun, I. Barbu, câte 1 cor., V. Ungurean, D. Ghiom, D. Pinsler, I. Iosof, V. Luca, D. Rusu, I. Bărsan, O. Vulcu, D. Popa, câte 60 fileri, Al. Popa, I. Stoia, C. Hagiescu, câte 50 fil., D. Radu, P. Popa, N. Motone, câte 40 fil., I. Nicoară, N. Konrad, câte 30 fil.

Cu totul au incurs 293 cor. 50 fil., din cari scăzându-se spesele de 185 cor. 50 fil., rezultă un venit net de 108 cor., care s'a alăturat la fondul amintit.

Primească marimimoșii contribuenți espresia celei mai călduroase mulțumiri.

Comitetul aranjator.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 663/909

[268] 1—3

Concurs.

În urma ordinului Preavenatului Consistor Arhidiecean dto 23 Iulie a. c. nr. 8609 Școl. se publică concurs cumulativ din oficiu pentru posturile învățător-reești din comunele: 1. Buceș, 2. Grohot, 3. Mihaleni, 4. Prihodiște-Tătărești, 5. Rovina și 6. Șesuri.

Emolumentele sunt cele usitate la cari pentru a se satisface noiei legii școlare se va cere întregirea dela stat.

Reflecții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în zi de Duminecă ori sâmbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să propună religia, să țină școală de repetiție, să conducă în Duminecă și sâmbători elevii la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie.

Petenții au a-și așterne cererile instruite conform normelor în vigoare până inclusive 25 August v. a. c.

Cei cu praxă au se alătura documente despre serviciul lor neîntrerupt eventual că din ce motiv au întrerupt praxa.

Brad, la 3 August 1909.

Vasile Dămian
protopresbiter.

Nr. 108/1909.

[289] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din Dombos (Valendorf) tractul Cohalmului se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt: salariu anual de 600 coroane până la 1 Iulie 1910 ear de atunci încolo 1000 coroane din cassa bisericeii, cuartir natural în edificiul școlii corăspunzătoare, și folosirea grădinei prescise de lege. Cuincenalele se vor computa numai dela intrarea în serviciul acestei școli.

Cererile și documentele prescise să se trimită subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Cohalm, în 20 Iulie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresb.

Nr. 443—1909.

(283) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a posturilor învățătoresc din comunele mai jos însemnate, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”, anume în:

1. **Nadoșa română:** salariu anual 600 cor. cuartir și lemne de focărit; ear din 1 Iulie 1910 cor. 1000: din repartitie 700 cor. dela Consistor 100 cor. și dela stat 200 cor. Învățătorul, în acest salariu e îndatorat a funcționa și ca cantor.

2. În **Ibănești-Pădure:** salariu anual 600 cor., din repartitie 400 cor., ear dela stat 200 cor.; cu 1 Iulie 1910 va avea salariu 1000 cor., cuartir și lemne de focărit.

Suplificele concursuali, instruite conform legilor din vigoare, petenți le vor așterne subscrisului în termenul deschis, — la Maros-Kovezd, p. u. Déda.

Murăș-Cuezd, 5 August 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Reghin.

Galacteon Șagău
protopr.

Nr. 309/1909

[173] 3—3

Publicațiune.

Comuna bis. Urez-Galați, protopresbiteratul Hațegului, dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuenze zidirea bisericeii gr. or. române.

Licitațiunea verbală și cu oferte se va ținea Duminecă în 16/29 August a. c. la 2 oare p. m. în locuința episcopului Brat Ianeș.

Planul și preliminarul de spese, aprobate de Prea Ven. Consistor arhidiecean cu datul de 30 Maiu a. c. Nr. 6360 Epitr. 1909 se pot vedea până la ziua de licitațiune în cancelaria subsemnatului oficiu protopresbiterial.

Prețul strigărei este 10.000 coroane. Licitanții au a depune vadiu de 10% dela prețul strigărei în bani gata sau în hârtii de valoare, iar ofertele închise au a se înainta la oficiul protopresbiterial până la 12 oare în ziua licitațiunei.

Urez-Galați, în 26 Iulie v. 1909.

Atanasie Daju **Ioan Bodescu**
par., — preș. notar.

„Văzut”.

Hațeg, în 27 Iulie v. 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tractului Hațeg.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 278/1909

[284] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea în mod definitiv a posturilor vacante de învățători la școalele confesionale gr. ort. române din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Iliei se escrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Booz** salariu 600 cor. din cassa bisericeii, cuartir și lemne de foc. Cu începutul anului viitor salariul fundamental se va ridica prin întregire dela stat la 1000 cor. conform legii.

2. **Brădățul** salariu de 600 cor. din cassa bisericeii, cuartir și lemne de foc. Cu începutul anului viitor salariul fundamental se va ridica conform legii la 1000 cor. prin întregire dela stat.

3. **Tărnăvița** salariu 600 coroane din cassa bisericeii, cuartir și lemne de foc. Cu 1 Iulie 1910 salariul se va întregi cu ajutorul dela stat până la suma prescisa de lege.

Cuincenalele se compută începând dela alegere numai după cinci (5 ani) de serviciu neîntrerupt la aceste școli.

Concurenții la aceste posturi au așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat, îndatorăți fiind a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sâmbătoare la biserică pentru a face cunoștință cu poporul și pentru a-și arăta dexteritatea în cântări.

Ilie, la 1/14 August 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. rom. al Iliei în conțelegere cu comitetele parohiale.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 391—1909

[274] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul bolnăvicios Ioan Branea din Maierău și filia Dișnaieu, pe baza rezoluțiunei consistoriale dto 30 Maiu 1909 nr. 6627 Epitr. se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în foaia „Tel. Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele fasonate în coala B. despre ajutorul dela stat.

Petenții vor avea a subterne suplificele concursuale instruite conform legilor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiterial p. u. Déda în termenul deschis cu observarea, ca petenții în vre-o Duminecă ori sâmbătoare să se prezinte în comună spre a cânta și cuvânta în sf. biserică.

M.-Cuezd, 27 Iulie 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. Reghin în conțelegere cu comitetul parohial.

Galacteon Șagău
protopresbiter.

Nr. 378/1909.

[269] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător din comuna Acmariu se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salariul: 600 cor. din repartitie, cuartir și lemne de foc; iar după alegere întregirea la salariu și resp. cuincenalele se va cere dela stat.

Cererile se vor înainta subscrisului oficiu, îndatorându-se cel ales a instrua elevii în cântările bisericești și a cânta cu ei la sf. liturgie, iar înainte de alegere a se prezenta în biserică, spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Alba-Iulia, 22 Iulie 1909.

Oficiul protopresbiterial în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 2878/909 pretorial.

[277] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de moașă comunală în comuna Veszty (Veștem) se escrie prin aceasta concurs:

Reflecțiile au a-și așterne petițiile lor instruite cu diploma de moșit, atestat de moralitate și de praxă la oficiul pretorial al cercului Nagydisznod în Nagydisznod (Cisnădie) până inclusive 10 Sept. 1909 st. n.

Emolumentele sunt:

1. Remunerarea în bani din cassa comunală 180 cor.

2. Pentru fiecare serviciu la naștere și îngrijire în 8 zile după naștere 1 cor. 50 fil.

3. Mizerele sunt a se îngriji și cura gratis.

Nagydisznod, 7 Aug. 1909.

Dr. Schuster m. p.
primpretor.

Ioan Giorgescu,

pictor diplomat din Corabia (România) stabilit pe oare-care timp în Viștea superioară (poșta Alsóvíst) execută tot felul de lucrări de pictură bisericească: icoane mari și mici (prasnicare); pictură cruci, prapore, tample, biserici în stilul curat bizantin admis în bisericile noastre, pe lângă prețurile cele mai moderate. Icoanele se pictează pe pânză, lemn, tinichea după dorință. Să recomandă binevoitoarei atențiuni a domnilor preoți cu toată stima.

(288) 1—2

Nr. 270/909 Of. ppresbit. [286] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune de paroh pe lângă neputinciosul paroh Ștefan Dragoș din parohia de clasa I. Finteușul-mare cu filiile Berchez și Bozinta-mare prin aceasta se publică concurs, pe baza rezoluțiunei Venerabilului Consistor arhidiecean din 30 Iulie a. c. Nr. 8936 Bis., cu termen de 20 zile dela prima lui apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiei și ale filiilor fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții vor avea așterne rugărilor concursuali, intruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a se prezenta în timpul și modul prescise de regulamentul parohial în vre-o Duminecă ori sâmbătoare la biserică din parohie, spre a cânta, predica și eventual a celebra sf. liturgie.

Deș, 1 August 1909.

Oficiul protopresbiterial al tractului parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 407/1909

(267) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal sistemizat în parohia rom. gr. or. de clasa II din Balomir, lângă parohul Nicolau Suciu în conformitate cu rezoluțiunea consistorială Nr. 7299 Bis. a. c. să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiei cuprinse în coala B. pentru întregirea dela stat și deținuțune de cape'an pe baza art. de lege XIII din 1909.

Concurenții au a-și trimite cererile de con urs instruite conform regulamentulului pentru parohii în termenul arătat mai sus oficiului protopresbiterial rom. gr. or. al Orăștiei având totodată datorință a se prezenta în comună cu prelabila încunoștințare a aceluia în vre-o Duminecă sau sâmbătoare spre a-și arăta dexteritatea în ritualile bisericești și a să face cunoscut poporului.

Orăștie, 22 Iulie 1909.

Oficiul protopresbiterial rom. gr. or. al Orăștiei.

Vasile Domșa
protopresb. adm.

Concurs.

Pentru postul vacant de învățătoriu, dela școala rom. gr. or. din Halchiu să deschid concurs cu termen de 20 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român” pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salariu fundamental 1000 cor. scris una mie coroane, care se va solvi din lada bisericeii în patru rate egale decursive.

2. Cuartir corăspunzător în natură.

3. Grădină în mărime de 200 stângei □ pentru legume.

4. Învățătoriu, ce va fi ales la școala noastră e deobligat a face și toate serviciile cantonale, primind pentru aceasta o remunerațiune anuală deosebită aproximativ de 70 cor. scris șeptezeci coroane.

5. Primul cuincenenal conform legii celei nouă școlare îl va primi învățătorul numai după serviciul de 5 ani neîntrerupt la școala noastră confesională din loc.

Doritorii de a concepta la acest post învățătoresc sunt îndatorăți, înainte de expirarea termenului de concurs a se prezenta în una din Duminecă sau sâmbători la biserică noastră, spre a-și arăta dexteritatea în cântările și tipicul bisericeesc.

Halchiu, la 28 Iulie st. v. 1909.

Teofil Roșca **Nicolae Pravet**
paroh. epitrop

Brașov, 31 Iuliu 1900.

Vidi:

(281) 3—3

Vasile Voina

prot.

Un băiat

se primește ca învățcel în franze-lăria lui

Ștefan Moga,

Sibiu

(282) 2—3

strada trenului Nr. 1.

Nr. 589/909.

[280] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională, gr. ort. rom. din comuna Carpinia, tratul Mercurei, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din darea de cult. bisericească, relut de cuartir 40 cor. și lemne de foc 32 cor.

Învățătoriu instituit la acest post va avea să propună și religia, să țină școală de repetiție, să conducă în Duminecă și sâmbători școlarii la biserică și să cânte cu ei responsurile la liturgie.

Cuincenalele i-se compută începând dela alegere numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat, îndatorăți fiind a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sâmbătoare la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Mercurea, la 30 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr. ort. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 517/909.

(287) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. română din parohia Bodia, protopresbiteratul Ungurașului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salariul învățătoresc se va acoperi prin repartitie dela popor cu suma de 300 cor. iară restul din ajutoriu de stat ce se va cere după alegerea învățătorului.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta cererile instruite conform cerinței regulamentului școl. la subscrisul oficiu protopresbiterial în termenul indicat și au a se prezenta înainte de alegere la biserică și în fine se recere ca alesul învățătoriu se conducă copii în biserică la s. liturgie și a înființa cor cu ei și cu cei de repetiție și cu adulții.

Fizes-Sâmpetru, 2/15 August 1909.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Ungurașului, în conțelegere cu comitetul parohial concerninte.

Pavel Roșca
protopresb.

Nr. 408/909

[271] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de învățători în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Român”.

1. **Dupăpeatră Sat și Dupăpeatră Valea Porcuri** cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc.

2. **Luncoiul-de-sus și Podele** cu salariu de 600 cor., cuartir, grădină și lemne de foc.

3. **Pestera** cu salariu de 600 coroane, cuartir, grădină și lemne de foc.

4. **Săliște și Trestia**, post ambulant cu salariu de 600 cor., cuartir în Săliște, grădină și 2 stângini de lemne de foc.

Salariile se vor întregi din 1 Iuliu 1910 cu ajutorul ce se va cere dela stat.

Reflecții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în comună în zi de Duminecă și sâmbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic.

Cel instituit va avea să propună religia, să țină școală de repetiție, să conducă în Duminecă și sâmbători elevii la biserică și să cânte cu ei la sfânta liturgie.

Petenții au a-și așterne în termenul deschis cererile instruite conform normelor în vigoare.

Cei cu praxă au să alătura documente despre serviciul lor neîntrerupt, eventual că din ce motiv au întrerupt praxa.

Brad, la 12 Iuliu 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Zărandului în conțelegere cu respectivele organe parohiale.

Vasile Dămian
protopresbiter.